

UWAGI**Polskiej Izby Informatyki i Telekomunikacji (PIIT)****do projektu rozporządzenia KRRiT z dn. 22.06.2018 r. w sprawie udogodnień w programach telewizyjnych dla osób niepełnosprawnych z powodu dysfunkcji narządu wzroku i osób niepełnosprawnych z powodu dysfunkcji narządu słuchu**

W związku z konsultacjami społecznymi projektu rozporządzenia w sprawie udogodnień dla osób niepełnosprawnych z powodu dysfunkcji narządu wzroku i osób niepełnosprawnych z powodu dysfunkcji narządu słuchu w programach telewizyjnych (dalej „Rozporządzenie”), PIIT przedstawia niniejszym uwagi do przedmiotowego projektu.

1. Uwaga generalna dotycząca określenia udziału poszczególnych rodzajów udogodnień dla osób niepełnosprawnych w kwartalnym czasie nadawania programu.

Uważamy, że warto byłoby rozważyć rozwiązanie, które pozostawiałoby nadawcy większą swobodę w doborze rodzajów udogodnień i zamiast „sumowania” udziałów poszczególnych udogodnień do 50% w roku 2024 (oraz do wymaganego % poziomu w latach 2019-2023) wskazywałoby minimalne udziały poszczególnych rodzajów udogodnień na poziomach niższych od aktualnie przewidzianych w projekcie Rozporządzenia, przy zachowaniu określonego ustawowo wymogu osiągnięcia łącznego udziału udogodnień w danym roku.

Zwracamy uwagę, że sztywne określenie poziomu udogodnień w przesadny sposób ingeruje w decyzje redakcyjne nadawcy przy tworzeniu ramówki i ogranicza nadawcę w możliwości realizowania audycji z udogodnieniami z uwzględnieniem ich specyfiki, czy wypracowanej już dotychczas praktyki i przyzwyczajień odbiorców. Wskazane byłoby, aby Rozporządzenie określało minimalny udział poszczególnych rodzajów udogodnień na poziomie niższym niż aktualnie przewidziany w projekcie Rozporządzenia udział określonych udogodnień sumowany do minimalnego poziomu udogodnień wymaganych w danym roku. Takie rozwiązanie pozwoliłoby nadawcy na większą elastyczność w zakresie realizacji audycji z poszczególnymi rodzajami udogodnień w ten sposób, aby wypełnić przewidziany w danym roku, minimalny udział udogodnień w kwartalnym czasie nadawania programu.

2. Uwagi do § 3 pkt 2 lit. b oraz lit. g projektu Rozporządzenia (programy wyspecjalizowane sportowe)

2.1 W projekcie został określony w sposób odrębny udział udogodnień w programach wyspecjalizowanych zawierających nie mniej niż 50% „audycji sportowych” (§ 3 pkt 2 lit. b) oraz zawierających nie mniej niż 50% „transmisji sportowych” (§ 3 pkt 2 lit. g). Rozróżnienie na poziomie rozporządzenia jednego programu wyspecjalizowanego z audycjami sportowymi, a drugiego

z transmisjami sportowymi jest niejasne ze względu na brak legalnej definicji tych pojęć. Ustawa z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz. U. Dz.U. z 2017 r. poz. 1414 i 2111 oraz z 2018 r. poz. 650 i 915), dalej „ustawa o rtv”, posługuje się pojęciem „bezpośredniej transmisji” w art. 20b ust. 1, należy więc zakładać, że pojęcie „transmisji” obejmuje także retransmisję (nadanie z opóźnieniem).

Z kolei, Formularz Informacje Programowe, stanowiący załącznik do wniosku o udzielenie koncesji na nadawanie programu, przewiduje jako rodzaje audycji „Audycje o tematyce sportowej, w tym transmisje i relacje z meczów i zawodów”. W przypadku programów wyspecjalizowanych sportowych udział określonych w powyższy sposób audycji realizujących specjalizację programu, wynosi nie mniej niż 70%. Wyodrębnienie w projekcie Rozporządzenia dwóch kategorii programów wyspecjalizowanych o tematyce sportowej rodzi ryzyko, że dany program telewizyjny mógłby być przypisany do dwóch różnych kategorii, z których każda przewiduje inne udziały wymaganych udogodnień.

Co więcej, w zależności od zawartości programowej, może pojawić się taka sytuacja, że program wyspecjalizowany sportowy miałby inną „specjalizację” w rozumieniu Rozporządzenia w danym kwartale. Z tego względu wydaje się zasadne usunięcie z § 3 pkt 2 lit. b projektu Rozporządzenia fragmentu „lub audycji sportowych”.

Wymogi przewidziane dla programów uniwersalnych i programów wyspecjalizowanych innych niż te wskazane w § 3 pkt 2 sprawiają, że niepotrzebne jest naszym zdaniem uwzględnianie „audycji sportowych” jako kryterium wyróżniające dany program telewizyjny.

2.2. Audiodeskrypcja jest obecnie dominującym udogodnieniem na polskim rynku, jeśli chodzi o transmisje sportowe (mecze, walki, wyścigi, inne zawody) i wydaje nam się, że nie ma powodów, by to zmieniać. Osoby niewidzące lub niedowidzące są znacznie bardziej wykluczone z możliwości przeżywania i odbioru transmisji sportowych niż osoby niesłyszące, dla których napisy będą nie tylko mało przydatne i wprowadzające konfuzję ze względu na przesunięcie czasowe (definicja zawarta w § 2 pkt 3 c Rozporządzenia), ale również mało wnoszące jako dodatkowa informacja w porównaniu z tym, co są w stanie zobaczyć na ekranie.

W związku z powyższym, proponujemy określenie udziału udogodnień w § 3 pkt 2 lit. g w następujący sposób:

Propozycja nr 1 (przy zachowaniu w Rozporządzeniu sztywno określonych udziałów rodzajów udogodnień sumujących się do 50% w roku 2024)

„g) zawierających nie mniej niż 50% transmisji sportowych, co najmniej:

- 20% napisów dla niesłyszących lub tłumaczenia na język migowy,
- 30% audiodeskrypcji;”

Propozycja nr 2 (przy przyjęciu w Rozporządzeniu określonych na niższym poziomie udziałów rodzajów udogodnień w roku 2024, zgodnie z uwagą przedstawioną w pkt 1 pisma)

„g) zawierających nie mniej niż 50% transmisji sportowych, co najmniej:

- 5% napisów dla niesłyszących lub tłumaczenia na język migowy,
- 25% audiodeskrypcji;”

3. Udogodnienie w postaci tłumaczenia na język migowy – uwaga generalna

Pragniemy zwrócić uwagę, że audycje z udogodnieniem w postaci tłumaczenia na język migowy mogą zakłócać oglądanie audycji osobom bez dysfunkcji narządu słuchu w przypadku kanałów filmowych, sportowych, dokumentalnych czy poradnikowo-edukacyjnych. Biorąc pod uwagę programy o innym charakterze, osoba tłumacza również zasłania częściowo obraz i utrudnia podążanie za narracją – dla przykładu, audycje o tematyce historycznej zawierają wiele istotnych faktów, a ich przysłanianie może być niekorzystne dla widza.

Mając na uwadze powyższe, postulujemy, aby określenie udziału audycji z udogodnieniem w postaci tłumaczenia na język migowy pozostało w gestii nadawcy. W związku z tym, poddajemy pod rozwagę propozycję, aby w Rozporządzeniu określić jeden udział udogodnień obejmujący napisy dla niesłyszących lub tłumaczenie na język migowy.

Przykład:

„[...] w programach o charakterze wyspecjalizowanym:

g) zawierających nie mniej niż 50% [*dany rodzaj audycji*], co najmniej:

- 20% napisów dla niesłyszących lub tłumaczenia na język migowy,
- 30% audiodeskrypcji;”

4. Uwaga do § 3 pkt 2 lit. f projektu Rozporządzenia (programy wyspecjalizowane dziecięce)

W naszej ocenie, wymóg udziału udogodnienia w postaci napisów dla niesłyszących w przypadku kanałów wyspecjalizowanych zawierających audycje dla dzieci, został ustalony na zbyt wysokim poziomie (20% napisów dla niesłyszących). Zwracamy uwagę, iż przyjmuje się, że większość dzieci do 7-go roku życia nie opanowała jeszcze umiejętności czytania, a te w wieku 7-9 lat nadal mają problem z jednoczesnym czytaniem napisów i śledzeniem akcji. Z naszego doświadczenia wynika, że najbardziej efektywnym udogodnieniem dla dzieci z niepełnosprawnością wzrokową i słuchową w przypadku tego rodzaju programów jest audiodeskrypcja oraz tłumaczenie na język migowy („migaczek”). Uważamy, że określenie rodzaju udogodnienia w postaci audiodeskrypcji i tłumaczenia na język migowy będzie w tym przypadku bardziej efektywne niż określenie trzech rodzajów obligatoryjnych udogodnień.

W związku z powyższym, proponujemy określenie udziału udogodnień w § 3 pkt 2 lit. f w następujący sposób:

Propozycja nr 1 (przy zachowaniu w Rozporządzeniu sztywno określonych udziałów rodzajów udogodnień sumujących się do 50% w roku 2024)

„g) zawierających nie mniej niż 50% audycji dla dzieci, co najmniej:

- 30% napisów dla niesłyszących lub tłumaczenia na język migowy,
- 20% audiodeskrypcji;”

Propozycja nr 2 (przy przyjęciu w Rozporządzeniu określonych na niższym poziomie udziałów rodzajów udogodnień w roku 2024, zgodnie z uwagą przedstawioną w pkt 1 pisma)

„g) zawierających nie mniej niż 50% audycji dla dzieci, co najmniej:

- 20% tłumaczenia na język migowy,
- 10% audiodeskrypcji;”

5. Uwaga do § 4 projektu Rozporządzenia

Postulujemy, aby, w celu uniknięcia ewentualnych pomyłek w projekcie Rozporządzenia zostały określone wprost udziały poszczególnych rodzajów udogodnień również w latach 2019 -2023.

6. Uwaga do § 7 projektu Rozporządzenia (wyłączenie pory nocnej 24:00 – 5:00 z nadawania audycji z udogodnieniami)

W naszej ocenie postanowienie przewidujące obowiązek nadawania audycji z udogodnieniami w godzinach 5:00 – 24:00 nie uwzględnia specyfiki związanej z obecnością w ramówkach niektórych programów bezpośrednich transmisji z różnego rodzaju wydarzeń. Dostępność w kanałach transmisji zawodów sportowych (np. hokej, koszykówka, sporty walki itd.) odbywających się w USA i przypadających w godzinach nocnych, czy gal takich jak Oskary sprawiają, że nadawca będzie niejako zniechęcony do realizacji udogodnień przy takich audycjach/transmisjach.

W związku z powyższym, proponujemy ewentualne wyłączenie tego rodzaju audycji/bezpośrednich transmisji wydarzeń odbywających się w godzinach 24:00-5:00.

Ponadto, zwracamy uwagę, że z proponowanego postanowienia w aktualnym brzmieniu wynika zakaz emisji audycji z udogodnieniami w porze nocnej 24:00 – 5:00, co uniemożliwiłoby nadawanie np. powtórek transmisji sportowych z udogodnieniami w tej porze.

W związku z tym, w przypadku utrzymania pory wyłączonej, proponujemy jej wyłączenie z czasu liczonego do realizacji udogodnień zamiast zakazu nadawania audycji z udogodnieniami o tej porze.